

Correspondence address: PO Box 75201, 1070 AE Amsterdam, The Netherlands

30 april 2022

Graag maken wij gebruik van de gelegenheid om te reageren op de consultatie die op 2 april jongstleden is opengesteld over de wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet en enkele overige besluiten, als invulling van de lagere regelgeving bij de Wet toekomst pensioenen.

Wij volgen in onze reactie de artikelvolgorde van het Besluit.

Beschermingsrendement (artikel 1c)

Het zou naar onze mening voor de hand liggen als een soortgelijke vereiste als geldt voor de solidaire premieovereenkomst met beschermingsrendementen gekoppeld aan een directe beschermingsportefeuille ook van kracht zou zijn voor de flexibele premieovereenkomst. Bescherming tegen renterisico is in beide contracten evenzeer van belang, er is wat ons betreft geen reden om in de eraan te stellen vereisten onderscheid te maken tussen de beide contractsvormen.

Opheffen leenrestrictie (artikel 1d)

Waar onderbouwingen in het kader van artikel 1c op basis van ALM-scenario's moeten plaatsvinden, wordt in artikel 1d de uniforme scenario'set voorgeschreven. Dat is onlogisch gezien de doelstelling van die uniforme scenario'set. De commissie parameters stelde in 2014, bij publicatie van de set, al dat het model niet geschikt is voor invulling van het beleggingsbeleid. Ook DNB stelt dat eveneens op de factsheet bij de scenario'set voor de haalbaarheidstoets. Meer in het algemeen is de uniforme scenario'set bedoeld voor communicatiedoeleinden en voor (intersubjectieve) beleidstoetsing, en niet voor beleidsoptimalisatie.

Overigens is voor de bepaling van de kans dat negatieve vermogens zich voordoen een stochastische analyse wellicht bruikbaar, maar voor de onderbouwing van de in een dergelijk geval te treffen maatregelen veel minder. Deterministische scenario's zijn daarvoor meer bruikbaar.

drs. W. Hoekert AAG

Prof. E.M. Meijerslaan 5
1183 AV Amsterdam
The Netherlands

T +31 88 543 3000
M +31 64 994 7095
E wichert.hoekert@willistowerswatson.com
W willistowerswatson.com

Towers Watson Netherlands BV;
Handelsregister Amsterdam nr: 34308104
Op alle door ons geleverde diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing.
De algemene voorwaarden liggen op onze kantoren ter inzage en worden u desgewenst toegezonden.
Ook zijn ze beschikbaar www.towerswatson.com/nl-NL/voorwaarden-en-vergunningen.

Omzetten kapitaal in vastgestelde uitkering binnen een fonds (artikel 1e)

Lid 3 bepaalt dat inkoop van een vastgestelde uitkering binnen een pensioenfonds dekkingsgraadneutraal plaatsvindt. Dat is terecht in zoverre dat de waarde van de vastgestelde uitkering samenhangt met de dekkingsgraad, maar zoals ook in de standaardmethodiek voor invaren onderkend: de waarde is niet gelijk aan het product van de dekkingsgraad en de waarde van het toegekende recht. De toeslagdrempel speelt bijvoorbeeld ook een rol, maar ook kan de waarde (bij een laag risicoprofiel, een hoge dekkingsgraad en een hoge inflatie) hoger zijn dan volgens de in onderdeel b van lid 3 gestelde bovengrens.

Beter zou het zijn om de waarde te bepalen op basis van de mate van indexatie die op grond van de dekkingsgraad te realiseren is, aan de hand van ofwel een reële dekkingsgraad (niet volgens de huidige FTK-definitie maar in de in de Verzamelbrief pensioenonderwerpen van 24 april 2019 toegezegde aangepaste definitie), ofwel de daaruit afgeleide toeslagruimte.

Lid 3d bepaalt dat rekening wordt gehouden met tariefgrondslagen passend bij de (gewezen) deelnemers. Wij nemen aan dat deze op collectief niveau en geslachtsneutraal worden vastgesteld; wellicht is het goed dat te verduidelijken. Wij nemen verder aan dat de consequentie daarvan is dat de grondslagen kunnen (dan wel zullen) afwijken van die binnen het deel van het fonds waarop het FTK van toepassing is.

Verantwoordelijkheid beleggingen uitvoerder (artikel 14d)

In het nieuw voorgestelde eerste lid wordt bepaald dat in geval van overschrijding van de risicohouding het beleggingsbeleid wordt aangepast. Dat is een verstrekkende aanpassing, die een groot gewicht legt op de uniforme scenarioset. De kans wordt daarmee groot dat deze set, die zoals hierboven aangehaald bedoeld is geweest voor beleidstoetsing en communicatiedoelinden, ook onderdeel wordt van de beleidsoptimalisatie.

Hier wreekt zich ook dat het wetsvoorstel voor de Wet toekomst pensioenen veronderstelt dat risicopreferenties observeerbaar zijn en zich eenduidig laten vertalen in een risicohouding. Wij vermoeden dat op grond van een dergelijke redenering is besloten de rol van sociale partners in artikel 102a van de Pensioenwet te laten vervallen.

Zou die rol van de sociale partners wel voortbestaan, waar wij voor pleiten, dan zou (althans voor pensioenfondsen) ook de huidige constellatie intact kunnen blijven waar het fondsbestuur bij overschrijding van de risicohouding in conclaaf gaat met sociale partners of die situatie vraagt om maatregelen.

In de huidige wetsomgeving bestaat overigens in geval van overschrijding van de zelf gestelde grenzen in de risicohouding ook de mogelijkheid de risicohouding aan te passen. Vermoedelijk vanwege dezelfde gedachte dat de risicohouding regelrecht voortvloeit uit de risicopreferenties wordt die mogelijkheid niet geboden in het voorgestelde lid 1 van artikel 14d. Ook dat is wat ons betreft niet per se terecht; de risicohouding wordt immers (per cohort) bepaald door een ondergrens aan de doelstelling en een bovengrens aan het risico. Die bevat dus beweegruimte, en die beweegruimte kan als daar aanleiding toe is ruimer of krupper worden gesteld.

Risicohouding en maatstaven (artikel 14t en 14u)

Wij tekenen hierbij nogmaals aan dat betrokkenheid van sociale partners bij de vaststelling van de risicohouding in geval van pensioenfondsen logisch en wenselijk is. Als sociale partners geen betrokkenheid hebben bij de vaststelling van de risicohouding, is de opdracht die zij aan het fonds verstrekken incompleet. Dat is noch in het belang van die sociale partners, noch in dat van het fondsbestuur. De risicohouding moet binnen de opdracht die zij aanvaarden het mandaat bepalen voor het aan te nemen risicoprofiel.

De definitie van de maatstaven vinden wij elegant. Met name dat in de doelstelling expliciet wordt gemaakt welke procentuele verhoging van het pensioen wordt beoogd door risico te nemen, door de pensioenhoogte af te zetten tegen het pensioen wanneer risico geheel zou worden vermeden, vinden wij nuttig en inzichtelijk.

Wel zal daarbij nader voorgeschreven moeten worden hoe 'een hypothetisch geheel risicomijdend beleggingsbeleid' te construeren.

Risicopreferentie-onderzoek (artikel 14v)

Hoewel wij er niet aan twifelen (en ook in de praktijk waarnemen) dat risicopreferentie-onderzoeken leiden tot waardevolle inzichten, en hoewel ook wij van mening zijn dat deze onderzoeken een onmisbare bouwsteen zijn voor de formulering van de risicohouding en de uiteindelijke vaststelling van het risicoprofiel, zijn deze onderzoeken onvermijdelijk feilbaar. Het is ons niet geheel duidelijk wat verstaan moet worden onder 'uitkomst' in lid 5, maar (nog afgezien van de andere gestelde normen) geheel objectief kan de afleiding van die uitkomst volgens ons niet zijn.

Datakwaliteit (artikel 46)

In lid 4 wordt ingegaan op de datakwaliteit. Het belang van de in dit lid benoemde onderwerpen is onbetwist. Dat in onderdeel a, maar vooral in onderdeel b, de externe accountant wordt benoemd als aangewezen partij lijkt ons nodeloos beperkend, zo niet onterecht. Werkzaamheden ter vaststelling van de datakwaliteit worden door diverse partijen verricht; er is geen reden daar beperkingen aan te stellen, en onderzoek op de juistheid van verrichte berekeningen ligt naar onze mening meer in het verlengde van de gangbare werkzaamheden van een actuaris dan die van de extern accountant.

VBA-rekenmethodiek (artikel 46c)

De strekking van lid 3a van dit artikel is naar onze lezing dat het beleid zoals dat bestond voordat het transitie-FTK wordt toegepast bepalend blijft voor de nettoprofijsberekeningen en daarin wordt beschouwd als het 'huidige beleid'. Het voorschrift dat de ABTN van 30 juni 2022 daarvoor (in beginsel) bepalend is lijkt ons overmatig rigide, zelfs in combinatie met de onderdelen c, d en e. Fondsen actualiseren in de praktijk met enige regelmaat hun beleid (hetgeen overigens tegelijkertijd de relativiteit van de veronderstelling van compleetheit van het beleid en überhaupt van projecties van vele decennia aangeeft). Het zou dan ook in regelgeving ruimer mogelijk moeten zijn om 'huidig' beleid in de jaren tot aan het transitiemoment te actualiseren en in aanmerking te nemen in de berekeningen. Naar onze mening zou het fonds bij elke beleidsactualisering in de periode tot overgang naar het nieuwe stelsel moeten vaststellen en onderbouwen of deze wijziging de huidige regeling betreft of de toegroei naar het nieuwe stelsel. Ook zouden fondsen als zij het transitie-FTK toepassen hun 'huidige' regeling nog moeten kunnen onderhouden. Uiteraard gelden bij beleidswijzigingen dezelfde (evenwichtigheids)vereisten als ook in reguliere omstandigheden van toepassing zijn. Bestaande waarborgen moeten afdoende zijn om te voorkomen dat beleidswijzigingen groepen deelnemers benadelen in de transitie naar het nieuwe stelsel. De bepaling dat het beleid in de ABTN van 30 juni 2022 daartoe wordt bevroren ontnemt fondsen nodeloos beleidsvrijheid.

Transitie-effecten na gebruik versoepelde toeslagregels (artikel 46e)

Het derde lid van dit artikel stelt dat gebruik van de versoepelde toeslagregels in 2022 in de transitie-effecten inzichtelijk gemaakt moet worden door het verschil in nettoprofijs ten gevolge ervan te bepalen. Hoewel de formulering niet geheel eenduidig is vermoeden wij dat hier wordt bedoeld op elke toepassing van de tijdelijke versoepeling, dus ook een eventuele indexatietoekenning in 2023 bij besluit in de tweede helft van 2022. Wij vragen ons af waarom indexatietoekenningen op grond van deze tijdelijke versoepeling een andere behandeling vragen dan die tijdens het transitie-FTK.

Maatregelen vanwege dekkingstekort (Besluit FTK artikel 11a)

Hier wordt bepaald in welk geval fondsen in de nieuwe contractsvormen maatregelen moeten nemen vanwege dekkingstekort, dat wil zeggen wanneer zij niet beschikken over het minimaal vereist eigen vermogen. Voor het FTK wordt dat bepaald in artikelen van de Pensioenwet, voor de nieuwe contractsvormen is dat om ons onduidelijke redenen niet in de Pensioenwet maar in dit artikel opgenomen. Gesteld wordt dat 'direct maatregelen' worden genomen. In de regel verstrijkt er tijd tussen het genoemde

meetmoment van 31 december van enig jaar en het moment waarop de exacte hoogte van het tekort kan worden vastgesteld, als ook het moment waarop eventuele maatregelen (nadat ertoe is besloten) kunnen worden geëffectueerd. Van belang is dat wordt bepaald wat te verstaan onder 'maatregelen', en wat de toegestane periodes zijn tot besluitvorming erover en effectuering ervan.

Vrijstellings- en boetebesluit Wet bpf

In de kern kunnen wij ons vinden in de voorgestelde nieuwe bepalingswijze van het verzekeringstechnisch nadeel, hoewel zowel de voorgeschreven projectiehorizon van 60 jaar als de deling door 10 (hetgeen neer zou komen op een periode van circa 6 jaar) ons arbitrair voorkomen. In het voorgestelde onderdeel 1b behoort ook de risicopremie (of de werking ervan) voor arbeidsongeschiktheidsrisico te worden opgenomen, die eveneens leeftijdsonafhankelijk moet worden vastgesteld en dus herverdelingen met zich meebrengt. Wat ons betreft zou het voor de hand liggen ook kostenaspecten onderdeel uit te laten maken van het verzekeringstechnisch nadeel. De kosten solidariteiten tussen aangesloten werkgevers zijn immers aanzienlijk, en het uittreden van een (grotere) uittredende werkgever kan tot gevolg hebben dat de kosten voor overige werkgevers toenemen.

Wij onderschrijven in essentie ook de invulling van de financiële gelijkwaardigheid, die getoetst wordt op het niveau van de som van de spaarpremie en de risicopremies. Of anders gezegd: de regeling zelf moet gelijkwaardig zijn, en het eventuele meerdere dat aan premie nodig is bij vrijstelling vanwege duurdere uitvoering blijft buiten die toets. Minder evident is dat bij handhaving van een progressieve premie de samenstelling van het werknemersbestand buiten beschouwing blijft. Het kan immers zo zijn dat ondernemingen, vanwege de aard van hun werkzaamheden of anderszins, overwegend werknemers in bepaalde leeftijdscategorieën hebben. De toets op gelijkwaardigheid zou daar wellicht recht aan moeten doen, al moet daarbij worden aangetekend dat dat voor bestaande vrijstellingen ingrijpende consequenties hebben.

De consultatietekst stelt geen wijzigingen voor in overige onderdelen van het vrijstellings- en boetebesluit. Met name voor de actuariële gelijkwaardigheid was er al goede reden om tot aanpassingen over te gaan, maar nu het hele stelsel overgaat naar premieovereenkomsten is aanpassing ervan eigenlijk onvermijdelijk geworden. De huidige bepalingen passen niet bij premieovereenkomsten en vormen een (potentieel aanzienlijke) prikkel tot risicovergroting. Het lijkt ons evident dat ook voor de actuariële gelijkwaardigheid de gelijkwaardigheid van de premies het uitgangspunt moet vormen, en meer concreet de premies zoals die de werknemers uiteindelijk ten goede komen.

Verder zouden wij ervoor willen pleiten dat niet langer volstaan kan worden met gewogen gemiddeldes van de betrokken populaties, maar om als aanvullende voorwaarde te stellen dat ook voor individuen of cohorten eventuele nadelige consequenties een bepaalde grens niet te boven mogen gaan.